

**UCHWAŁA NR XXIII/228/2021
RADY POWIATU W ŚWIDNICY**

z dnia 31 marca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących
Przemoc w Rodzinie na lata 2021-2023**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. 2020 r., poz. 920) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.) Rada Powiatu w Świdnicy uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021-2023, w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Powiatowego Centrum pomocy Rodzinie w Świdnicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z zapisem art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021-2023 jest kontynuacją działań prowadzonych w poprzednich latach. Celem programu jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu. Bezpośrednimi adresatami są osoby stosujące przemoc poprzez poddanie ich oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym prowadzonych w formie konsultacji indywidualnych i szkolenia grupowego. Opracowany dokument jest spójny z ustawodawstwem krajowym oraz strategicznymi dokumentami o charakterze lokalnym, w tym Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2017-2022.

Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021-2023

I. Założenia programowe Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021-2023 zwanego dalej „Programem”

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest:

1. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
2. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne;
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
4. Ramowy Program Korekcyjno-Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie Województwa Dolnośląskiego.

II. Diagnoza Programu

1. Opis merytoryczny

Realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy do zadań gminy i powiatu na zasadach określonych m.in. w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej. Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021-2023 powstały na podstawie przyjętego Załącznika do Uchwały Nr XXXVIII/320/2017, a następnie poprzez wprowadzone zmiany Uchwałą Nr XVLI/377/2018 Rady Powiatu w Świdnicy z dnia 17 października 2018r. Na podstawie danych statystycznych gromadzonych na przestrzeni trzech edycji Programu (2018, 2019, 2020), opracowano diagnozę do Programu na lata 2021-2023.

2. Dane statystyczne dot. osób dorosłych stosujących przemoc

Podczas przyjętego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2018-2020, do udziału zgłosiło się 10 ($N^1=10$) osób (mężczyzn) stosujących przemoc, w grupach wiekowych 21-30 lat ($N=2$); 31-40 lat ($N=2$), 41-50 lat ($N=4$), 50-60 lat ($N=2$). Jeden z nich nie został zakwalifikowany, a jeden uczestnik nie ukończył Programu (obaj z grupy wiekowej 21-30 lat).

Na 8 ($N=8$) uczestników, którzy ukończyli Program, dwóch z nich zgłosiło się z postanowienia sądu, dwóch na polecenie kuratora bądź grupy roboczej, natomiast czterech zgłosiło się z własnej inicjatywy. U znacznej większości ($N=7$) przed przystąpieniem

1 N- liczebność zbiorowości próbnej.

prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”, połowa uczestników była i jest pod nadzorem kuratora sądowego (N=4), a trzech odbywało karę pozbawienia wolności.

Bazując na danych uzyskanych od uczestników odnośnie ich dzieciństwa można zauważyć, iż jeden z nich sprawiał problemy wychowawcze, natomiast niespełna połowa (N=3) pochodzi z rodziny przemocowej. U każdego (N=8) odnotowano świadomość stosowania przemocy, są to m.in. wyzwiska, wyśmiewanie, dręczenia psychiczne, rękoczyny, wyrządzanie cierpienia i krzywdy.

Na pytanie dotyczące oczekiwań dot. Programu jeden z nich odpowiedział, iż nie ma żadnych, trzech z nich chce nauczyć się samokontroli, z kolei dwóch oczekuje ogólnej zmiany swojego zachowania. Zauważa się, że wszystkie oczekiwania zostały spełnione.

Analizując metryczkę zgłoszeń wynika, że jeden uczestnik mieszka na wsi, trzech mieszka w mieście poniżej 50 tys. mieszkańców, natomiast czterech zamieszkuje miasto o liczbie ludności większej niż 50 tys. mieszkańców. Skupiając się na wykształceniu i aktywności zawodowej uczestników zauważa się, że połowa (N=4) posiada wykształcenie średnie, dwóch zawodowe,

z kolei wykształcenie podstawowe oraz wyższe przypada na pojedyncze osoby (N=2). Aktywność zawodowa rysuje się bardzo dobrze, ponieważ prawie każdy uczestnik przed przystąpieniem do Programu posiadał pracę (N=7), a jeden z nich podjął zatrudnienie tuż po jego ukończeniu (edycja 2020). Wszyscy uczestnicy przed przystąpieniem pozostawali w związkach małżeńskich/ konkubinacie, natomiast podczas prowadzenia monitoringu po zakończeniu Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie zarejestrowano jeden rozwód (edycja 2018) i jedno zakończenie związku partnerskiego (edycja 2020).

Odnotowano chęć kontynuowania zajęć poprzez udział w sesjach terapeutyczno-psychologicznych u dwóch uczestników.

Prowadzony monitoring oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych pozwala zauważyć, że wśród tych osób, u których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”, jedna dopuściła się przemocy, u jednej zamknięto procedurę NK w czasie trwania Programu, a u jednej po jego zakończeniu. Wśród trzech uczestników, u których odnotowano interwencje policji przed przystąpieniem do Programu, po jego zakończeniu interwencji nie odnotowano. U dwóch uczestników odnotowano interwencje policji po Programie.

Skupiając się na analizie opinii ofiar przemocy można zauważyć, że przed przystąpieniem do Programu ponad połowa badanych (N=6) notorycznie stosowała przemoc (znęcanie, agresja, przemoc psychiczna). Po zakończeniu Programu u trzech z nich przemoc całkowicie ustała, a wśród pozostałych (N=3) czasem występuje agresja słowna. U dwóch uczestników odnotowano zmianę zachowania już w trakcie Programu.

3. Dane statystyczne dot. rodziców krzywdzących dzieci

Podczas przyjętego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2018-2020, 44 osoby złożyły wnioski o udział w Programie Oddziaływań K-E w formie treningu umiejętności wychowawczych - 28 kobiet i 16 mężczyzn (N=44). Ostatecznie do Programu zgłosiło się 26 osób – 18 kobiet i 8 mężczyzn (N=26), z

czego każda została zakwalifikowana. Dane były gromadzone na podstawie przeprowadzonych edycji w roku 2018 oraz 2019 (w 2020 roku Program nie był realizowany).

Na 26 (N=26) uczestników, którzy ukończyli Program 6 osób zgłosiło się z postanowienia sądu, jedna z zalecenia GOPS-u, natomiast 10 zgłosiło się z własnej inicjatywy. Należy zauważyć, że dzieci 12 uczestników przebywały/przebywają w Pieczy Zastępczej.

Bazując na danych uzyskanych od uczestników dwóch edycji poprzez wypełnienie ankiety ewaluacyjnej prowadzonych zajęć [N=18 – (8 z 26 osób nie wypełniło ankiety)], można zauważyć, iż prawie każdy (N=16) uważa, że liczba godzin poświęcona na realizację treści programowych była wystarczająca, oraz że nic nie powinno zostać zmienione w tej kwestii. Dwie osoby uważają, że mogłoby być więcej informacji na temat dzieci, oraz że zajęcia mogłoby być realizowane dwa razy w tygodniu (N=2). Każdy uczestnik zadeklarował, że wiedza zdobyta na warsztatach przyniosła im korzyści osobiste i jest przez nich stale wykorzystywana (N=18) nie tylko w relacjach z bliskimi, ale również w kontaktach z innymi ludźmi. Biorący udział zgodnie zakomunikowali, iż nabyte umiejętności przyczyniły się do zmiany ich postępowania i zachowania (N=18).

4. Ustalenia i wnioski

Zgromadzone informacje i przeprowadzona analiza za lata 2018-2020 pozwalają stwierdzić, iż:

- przyjęty na lata 2018-2020 Program przyniósł oczekiwane rezultaty w postaci maksymalnego możliwego zmniejszenia stosowania przemocy i przywrócenia osobom stosującym przemoc w rodzinie zdolności w zakresie godnego i bezpiecznego funkcjonowania;
- w opinii ofiar przemocy, dzięki ww. Programowi poprawił się ich komfort psychiczny i jakość życia rodziny;
- w samoocenie rodziców krzywdzących dzieci Program przyniósł znaczące zmiany w podejściu i zachowaniu względem potomstwa.

Powyższe pozwoliło na sformułowanie wniosku, iż istnieje potrzeba kontynuacji realizowanego w latach 2018-2020 Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

III. Cele i zawartość Programu

1. Cele Programu

Podstawowym celem działań programowych jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie. Należy jednak zaznaczyć, że realizując powyższy cel nie można pominąć zasady ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc – w żadnym przypadku program nie przewiduje i nie akceptuje sytuacji i zachowań, które mogłyby akceptować współodpowiedzialność osoby krzywdzonej za przemoc wobec niej stosowaną.

Cel podstawowy Programu ukierunkowany jest na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie. Program nie stanowi jednak formy osobistej psychoterapii sprawcy, a jedynie koryguje jego niepożądane i szkodliwe zachowanie i postawy.

2. Zawartość Programu

Zawartość merytoryczna Programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazję do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę form myślenia i reagowania. Najważniejszymi z tych elementów są:

- 1) rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników, jego sytuacji życiowej oraz specyfice przemocy, której był sprawcą,
- 2) edukacja – dobór treści edukacyjnych uwzględniających cele Programu oraz specyfikę uczestników obejmuje:
 - społeczno-kulturowe źródła i okoliczności przemocy domowej (mity i stereotypy),
 - definicje przemocy, jej rodzaje, formy i dynamikę,
 - problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
 - planowanie i rozwijanie samokontroli, w tym definiowanie zachowań zastraszających,
 - komunikację interpersonalną,
 - promocję pozytywnych standardów i wartości, w tym budowanie wsparcia, zaufania, odpowiedzialności i poszanowania godności drugiego człowieka,
 - zaburzenia życia rodzinnego spowodowane uzależnieniami,
 - wpływ przemocy domowej na zachowanie i psychikę dzieci,
 - definicja negocjacji i szczerości,
- 3) ćwiczenia praktyczne –dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych, zmieniających zachowania i postawy oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia.

3. Zakładane rezultaty Programu

Działania diagnostyczne, edukacyjne i ćwiczenia mają przyczynić się do: uświadomienia sprawcy czym jest przemoc, uzyskania przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych, nabycia nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez używania agresji, nabycia umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć, nabycia umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych.

IV. Realizacja Programu

1. Czas realizacji Programu

Program realizowany będzie w latach 2021-2023 r.

2. Sposób realizacji Programu

Program realizowany będzie wobec sprawców przemocy w rodzinie, którego uczestnikami mogą być kobiety i mężczyźni powyżej 18 roku życia. Grupy uczestników mogą być koedukacyjne, jednakże w pracy warsztatowej należy uwzględnić specyfikę przemocy stosowanej przez mężczyzn i kobiety.

Z uwagi na fakt, iż realizacja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej, środki finansowe na wykonanie ww. zadania pochodzą z budżetu wojewody. Dopiero po uzyskaniu informacji o wysokości przyznanych samorządowi powiatowemu środków finansowych określany jest rodzaj programów, które będą realizowane w danym roku.

Program oddziaływań korekcyjno edukacyjnych może być skierowany do:

1) osób dokonujących przemocy fizycznej, psychicznej i seksualnej wobec bliskiej osoby dorosłej;

Oddziaływania korekcyjno edukacyjnych wobec osób **dokonujących przemocy fizycznej, psychicznej i seksualnej w stosunku do bliskiej osoby dorosłej** realizowane będą w oparciu o podejście pn. Domestic Abuse Intervention Project of Duluth. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą być realizowane także w oparciu o inne podejścia, np. Podejście

Skoncentrowane na Rozwiązywaniu. Zasady realizacji są określone przez Wojewódzki Ramowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych.

Program realizowany jest w dwóch etapach:

- a) Etap I- to konsultacje indywidualne w wymiarze do 3 godzin dla każdego uczestnika programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne. W uzasadnionych sytuacjach wymiar godzin może ulec zwiększeniu oraz spotkania indywidualne mogą być także realizowane pomiędzy spotkaniami grupowymi.
- b) Etap II – to spotkania grupowe, które mają charakter edukacyjno-korekcyjny. Część edukacyjna obejmuje szeroko pojętą wiedzę na temat zjawiska przemocy, część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie przez uczestników umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych i asertywności oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania sporów i korzystania ze wsparcia społecznego. Program obejmuje następującą tematykę: definicja i typy przemocy społecznej, mechanizmy przemocy, objawy przemocy, psychologiczne mechanizmy przemocy, w tym związane z płcią, przemoc wobec dzieci, wobec osób starszych, używanie substancji psychoaktywnych a przemoc, budowanie dobrych relacji interpersonalnych, szacunek wobec siebie i innych, nawroty przemocy.

Zasady realizacji II etapu:

- wymiar spotkania co najmniej po 4 godziny każde;
- wymiar czasowy zajęć grupowych nie może być mniejszy niż 60 godzin,
- zajęcia grupowe winny być prowadzone przez 2 osoby, najlepiej przez kobietę i mężczyznę,
- pożądane jest by przerwy pomiędzy spotkaniami grupowymi oscylowały w granicach tygodnia,

W wyjątkowych sytuacjach, po uzyskaniu zgody z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego Program może być realizowany tylko w formie zajęć indywidualnych.

2) dla rodziców krzywdzących swoje dzieci;

Uczestnikami oddziaływań dla rodziców mogą być kobiety i mężczyźni. Wyżej wymienione zadanie będzie realizowane także w dwóch etapach:

- a) Etap I- konsultacje indywidualne w wymiarze do 3 godzin dla każdego uczestnika Programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne. W uzasadnionych sytuacjach wymiar godzin może ulec zwiększeniu.
- b) Etap II – spotkania grupowe, w ramach których poruszana jest następująca tematyka: definicja przemocy wobec dzieci (przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, zaniedbanie), sposobów komunikowania się z dziećmi, roli granic w wychowaniu, kary i nagrody, form czasu wolnego spędzanego z dzieckiem, zachęcania dziecka do współpracy oraz do samodzielności, etapów dorastania i dojrzewania, specyficznych zachowań dziecka wg psychologii rozwojowej, wpływu alkoholu i patologii życia rodzinnego na rozwój dziecka.

Zasady realizacji II etapu:

- wymiar spotkania co najmniej po 4 godziny każde,
- wymiar czasowy zajęć grupowych będzie dostosowany do liczby godzin wskazanych przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki,
- zajęcia grupowe mogą być prowadzone przez 2 osoby.

3. Reguły kwalifikacji uczestników do Programu

Uczestnikami Programu mogą być: osoby samodzielnie zgłaszające się, osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności, osoby objęte procedurą Niebieskie Karty, osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje i organizacje.

Uczestnictwa w Programie odmawia się między innymi: osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz neurologicznymi, np. zaburzenia psychoorganiczne, które nie odbyły wcześniejszej konsultacji psychiatrycznej czy neurologicznej. Osoby te mogą być uczestnikami programu po przejściu podstawowego programu leczenia odwykowego lub w trakcie takiego leczenia – za zgoda terapeuty.

Odmowa uczestnictwa w Programie następuje w czasie wstępnego rozpoznania diagnostycznego, prowadzonego w ramach konsultacji indywidualnych, które jest pierwszym etapem realizacji Programu. Rozpoznanie indywidualnej sytuacji obejmuje zadania: rzeczywiste okoliczności skierowania do Programu, określenie czy uczestnik Programu aktualnie stosuje przemoc, aktualną sytuację rodzinną i zawodową, doświadczenie związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków, informację o pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych, kontakty z wymiarem sprawiedliwości.

Informacja o naborze do Programu będzie przekazywana między innymi do ośrodków pomocy społecznej, sądu, kuratorów sądowych, prokuratury, policji. Ponadto informacja winna być umieszczona na stronie internetowej www.pcpr.swidnica.pl w zakładce aktualności.

Przed przystąpieniem do Programu uczestnicy:

1. **Składają wniosek o zakwalifikowanie do udziału w Programie;**
2. **Odbywają konsultacje indywidualne,** w ramach których dokonywane jest wstępne rozpoznanie diagnostyczne mające na celu ustalenie czy konieczne będzie skierowanie osoby stosującej przemoc na konsultację psychologiczną, neurologiczną lub psychiatryczną. W ramach konsultacji indywidualnych omawiana jest także sytuacja rodzinna, zawodowa, cechy osobiste, reakcje na stres oraz rodzaj stosowanej przemocy. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności, gdy zachowanie uczestnika wskazuje na zaburzenia osobowości typu borderline lub dysocjacyjne, obniżoną zdolność do rozumienia lub inne niepokojące objawy utrudniające nawiązywanie kontaktu wykonuje się pogłębioną diagnozę.
Pogłębioną diagnoza obejmuje:
 - a) historię relacji, w których występuje przemoc oraz w poprzednich związkach;
 - b) historię interwencji związanych z przemocą;
 - c) historię pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych;
 - d) doświadczenia związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków;
 - e) historię przemocowych zachowań w sytuacjach życiowych;
 - f) historię edukacyjno- zawodową;
 - g) charakterystykę szczegółowych zachowań i postaw przemocowych;
 - h) historię rodziny pochodzenia;
 - i) kontakty z wymiarem sprawiedliwości;
 - j) charakterystyka szczegółowa zachowań i postaw przemocowych.
3. **Podpisują Kontrakt uczestnictwa w Programie, który zawiera między innymi:**
 - a) formalne wymogi systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchlanie się od udziału w programie;

- b) zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi;
 - c) zobowiązanie do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychotropowych;
 - d) obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego i zachowania w trakcie uczestnictwa na zajęciach;
 - e) uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie;
 - f) informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu.
- Wobec osób, których uczestnictwo w programie związane jest z decyzją sądu, policji lub prokuratury dodatkowo stosuje się powiadomienia tych organów o:
- a) przystąpieniu sprawcy przemocy do programu;
 - b) każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie;
 - c) zakończenia uczestnictwa w programie.

5. Realizator Programu

Na podstawie Uchwały Zarządu Powiatu Nr 215/2012 z dnia 19 stycznia 2012 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy.

Zadania związane z realizacją Programu obejmują:

- 1) rekrutację uczestników pełnego cyklu Programu,;
- 2) obsługę finansową pełnego cyklu Programu,;
- 3) monitoring pełnego cyklu Programu;
- 4) pozyskiwanie partnerów w realizacji Programu i współpracę z nimi;
- 5) nadzór nad realizacją pełnego cyklu Programu zgodnie z założonymi celami i działaniami nakierowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów.

Koordynatorem Programu jest dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie lub osoba przez niego wyznaczona. Program realizowany będzie w oparciu o zasoby Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy lub pozyskanych partnerów.

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z wieloma instytucjami i organizacjami, którymi są między innymi: ośrodki pomocy społecznej, sąd, kuratorzy sądowi, prokuratura, policja, rodziny uczestników Programu.

6. Dokumentacja Programu

Realizator pełnego cyklu Programu jest zobowiązany prowadzić dokumentację umożliwiającą dokonanie oceny poszczególnych działań w ramach realizowanego zadania w tym:

- 1) programy oraz harmonogram prowadzonych działań zawierające terminy, czas poszczególnych spotkań oraz poruszaną tematykę;
- 2) rejestr zgłaszanych uczestników z oznaczeniem podmiotu zgłaszającego oraz daty zgłoszenia;
- 3) listy obecności uczestników wraz z własnoręcznymi podpisami uczestników i osób prowadzących Program – odrębnie z konsultacji indywidualnych i zajęć grupowych;
- 4) ankieta ewaluacyjna dot. prowadzonych zajęć;
- 5) dokumentacja indywidualna uczestnika Programu, w skład której wchodzi:
 - a) wniosek o udział w Programie (z oznaczeniem podmiotu kierującego) + klauzula zgody na przetwarzanie danych osobowych;
 - b) karty ze sformułowaną diagnozą (wstępną, w miarę potrzeb pogłębioną) + załącznik nr 1 do Diagnozy;

- c) kontrakt na uczestnictwo w programie;
 - d) karta sesji indywidualnej;
 - e) arkusz pracy z uczestnikiem programu;
 - f) karta obserwacji uczestnika programu;
 - g) karta monitoringu, a także notatki, protokoły lub inne dokumenty potwierdzające działania w ramach monitoringu;
 - h) inne dokumenty w zależności od podejmowanych działań;
- 4) dokumenty potwierdzające kwalifikacje i staż pracy prowadzących oddziaływanie;
 - 5) potwierdzenie prowadzących oddziaływanie o uczestnictwie w superwizji oraz ilości godzin;
 - 6) faktury wydatkowanych środków finansowych na realizację Programu;
 - 7) notatki, protokoły lub inne dokumenty potwierdzające realizację Programu;
 - 8) inne dokumenty, w zależności od podejmowanych działań w ramach Programu.

7. Kwalifikacje osób prowadzących Program

Osoby prowadzące oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne (spotkania indywidualne i grupowe) tj. trenerzy winny posiadać kwalifikacje zgodne z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne.

Ponadto osoby prowadzące oddziaływanie zobowiązane są do odbywania systematycznych superwizji swojej pracy.

V. Źródła finansowania Program

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa, w związku z czym planowanie wydatków następuje rokrocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel. Wnioski o środki finansowe na realizację Programu składa się do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Plan finansowy na dany rok realizacji niniejszego Programu ustalany jest przez Wojewodę Dolnośląskiego.

VI. Monitoring Programu

Realizacja Programu jest ściśle związana z działaniami monitorującymi kontrolnymi, które stanowią część nadzoru nad jego realizacją.

System monitorowania obejmuje postęp względem zaplanowanych założeń, działań i rezultatów Programu, zachowanie związane z przemocą **u osób uczestniczących w Programie w trakcie jego trwania oraz do 3-ch lat po jego zakończeniu.**

Ustala się, że monitoring osób dorosłych stosujących przemoc może być prowadzony poprzez:

- 1) **kontakt z osobą krzywdzoną** winien być nawiązany co najmniej 2 razy w trakcie trwania Programu i co najmniej 2 razy w roku po jego zakończeniu przez okres 3 lat.

Nawiązanie przez osobę prowadzącą monitoring kontaktu z osobą pokrzywdzoną ma na celu przekazanie osobie krzywdzonej informacji o programie korekcyjno-edukacyjnym, jego założeniach i oczekiwanych efektach, a także w celu zebrania wywiadu odnośnie sytuacji przemocy w rodzinie, o postawie sprawcy i przekazaniu informacji o miejscach i formach wsparcia;

- 2) **kontakt z instytucjami** np. ośrodkiem pomocy społecznej, zespołem interdyscyplinarnym, kuratorem sądowym, policją itp. co najmniej raz w trakcie trwania Programu (informacja o zakwalifikowaniu i monitoringu) i co najmniej 2 razy w roku po jego zakończeniu przez okres 3 lat;
- 3) w sytuacji prowadzenia procedury Niebieskie Karty w obrębie danej rodziny **przyłączenie się realizatora Programu do grupy roboczej**;
- 4) **kontakt z uczestnikiem** w okresie trwania programu min. 2 razy oraz po jego zakończeniu co najmniej 2 razy w ciągu roku.

Ustala się, że monitoring rodziców krzywdzących dzieci może być prowadzony poprzez:

- 1) **kontakt z instytucjami** np. ośrodkiem pomocy społecznej, zespołem interdyscyplinarnym, kuratorem sądowym, policją, pracownikami Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej itp. co najmniej raz w trakcie Programu (informacja o zakwalifikowaniu i monitoringu) i co najmniej 2 razy w roku po jego zakończeniu przez okres 3 lat;
- 2) **kontakt z uczestnikiem** w okresie trwania programu min. 2 razy oraz po jego zakończeniu co najmniej 2 razy w ciągu roku.

W przypadku braku zmiany zachowania uczestnika Programu oraz wysoki poziom zagrożenia osób doznających przemocy ze strony uczestnika Programu następuje zwiększenie intensywności monitoringu.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi w tym przypadku są rodziny osób stosujących przemoc. Do oceny skuteczności działań programowych **niezbędna jest współpraca z partnerami Programu**, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

VII. Ewaluacja Programu

Program podlega ewaluacji, w celu usprawnienia, rozwoju i zwiększenia efektywności prowadzonych działań. Ewaluacja powinna być przeprowadzona przez trenerów realizujących program korekcyjno-edukacyjny oraz przedstawiciela powiatu lub podmiotu nadzorującego. Wynik ewaluacji stanowi raport z rekomendacjami do kolejnych edycji oddziaływań. Ewaluacja może być zlecona organizacjom zewnętrznym.

Oceny efektywności Programu dokonywać można na podstawie następujących kryteriów ilościowych:

- 1) liczby osób, które zgłosiły się oraz zostały zgłoszone do udziału w Programie;
- 2) liczby osób, które przystąpiły do Programu;
- 3) liczby osób, które ukończyły Program;
- 4) liczby osób, które powstrzymały się od stosowania przemocy domowej, zmniejszyły jej częstotliwość lub natężenie (zmieniły na łagodniejszą formę) – dane uzyskujemy z monitoringu.

Oceny efektywności Programu dokonywać można także na podstawie następujących kryteriów jakościowych:

- 1) Czy liczebność grupy jest satysfakcjonująca dla procesu oddziaływań?
- 2) Jakie czynniki korzystnie wpłynęły na rekrutację uczestników?
- 3) Jakie czynniki utrudniły pozyskanie uczestników Programu?
- 4) Co można zrobić, by zoptymalizować liczebność grupy?
- 5) Na jakim poziomie utrzymuje się frekwencja na zajęciach (indywidualnych i grupowych)?
- 6) Jakie czynniki wpłynęły na frekwencję grupy?
- 7) Jakie czynniki należy kontynuować, a jakie dodatkowe można podjąć, by zwiększyć frekwencję?
- 8) Jakie czynniki korzystnie wpłynęły na zaangażowanie uczestników?
- 9) Jakie czynniki negatywnie wpływały na zaangażowanie uczestników?
- 10) Jaka jest efektywność oddziaływań korekcyjno-edukacyjne?
- 11) Czy i w jakim stopniu osiągnięto zakładane cele?

Informacja o realizacji Programu będzie przedstawiana corocznie przy sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy.